

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
13 iunie st. v.
25 iunie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 24.

ANUL XXIX.
1893.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Gr. G. Tocilescu.

Printre primele produse literare române de mai mare însemnătate, cele de pe terenul istoric au loc de frunte. Vechile chronice istorice moldovene și muntene sînt columnele renașterii noastre literare. Ele ne dau de odată informațiuni istorice și ne ofer o bogăție de material pentru studii de limbă.

In epoca actuală tot istoriografia este terenul pe care la noi se lucrăză cu mai multă stăruință și pētrundere. Putem constată cu bucurie, că istoricii noștri au apucat o direcțiune, care se află la nivelul științei moderne. Astăzi istoria română se scrîe pe temeiul fântânilor noue, publicate ori descoperite de cūrēnd.

Meritul de frunte in privința acēsta este al Academiei Române, care, prin publicațiunile sale de documente istorice și prin colecțiunea sa de manuscrise vechi, a deschis istoricilor un cāmp nou și mare.

In timpul mai nou istoriografia română s'a întărit cu doue ramuri: cu archeologia și epigrafia. Ambele au la noi cultivatori destinși; iar in epigraffe cel mai de frunte este dl Gr. G. Tocilescu.

Lucrările, scrutarile și descoperirile sale archeologice și epigrafice i-au creat un nume strălucit printre istoricii noștri, ba au atras și atențiunea și respectul lumii învățate din străinătate, unde mai multe societăți de știință au grăbit să-i exprime recunoștința, alegându-l membru al lor.

Datori a presenă cetitorilor noștri pe frunțașii lucrători ai culturii naționale, cu mare plăcere ilustrăm pagina de frunte a foii noastre cu portretul acestui tiner și viguros învățat român, care și 'n lumea cultă ne face onóre. De mult trebuia să facem acēsta, dar nu noi

purtăm vina, că numai acumă sūntem in poziția d'a realiză dorința noastră și de sigur și a publicului nostru cetitor.

Căci nu trece o săptămână, in care cei ce petrec cu luare aminte mersul literaturii noastre, să nu afle din țiare, că Gr. G. Tocilescu iarăș a făcut o comunicațiune in Academia Română, că a terminat vr'un studiu istoric, că a surprins lumea științifică cu vr'o descoperire ori a ținut undeva vr'o conferință literară.

Este deodată și învățat și forțe productiv. Lucrăză ușor, are limbă clară și posedă darul vorbirii, incāt in ori ce moment, fără nici o pregătire, e 'n stare să țină conferințe cāt de lungi asupra obiectelor sale de predilecțiune.

Și decă mai șcim, că dēnsul se ocupă și de politica militantă, că e unul din senatorii cei

mai activi, că e raportorul unor proiecte de legi forțe importante, că, prin urmare, acēsta activitate asemenea i consumă un timp forțe mult, — trebuie să admirăm și mai tare succesele sale științifice și să ne inchinăm și mai profund talentului seu.

Pecat că ia parte atât de activă la mișcarea politică, căci acēsta îl reține mult dela adevărata sa vo-

GR. G. TOCILESCU.

cațiune și astfel știința istorică română perde mult; dar n'avem ce face, o națiune care acuma renvie, are trebuință în luptele sale politice de sucursul tuturor fiilor sei, cari simt pentru terenul acesta talent și aplecare...

Ș-acum, drept cadru a portretului, iată câteva date și schițe biografice:

Gr. G. Tocilescu, membru al Academiei Române, profesor universitar, director al Museului Național de antichități, senator, s'a născut la 26 octombrie 1850 în orașul Ploești, din tatăl seu Iordache Tocilescu, oficer în armata română, și mama sa Elena, născută Brezėnu. Se înșelă deci dl Gramen Popp în «Cursul de literatură română» și dl Manlu, în manualul seu didactic, când spun că dl Tocilescu s'a născut la Mizil în 1843 séu 1847.

Studiile claselor primare le-a făcut în orașul Ploești, iar cele liceale, ca bursier al statului, în liceul St. Saba; după ce a terminat studiile la facultatea de litere și filosofie din București, cum și cele juridice la aceeași universitate, obținând gradul de licențiat, s'a dus la universitatea din Praga, unde a dobândit titlu de doctor în filosofie cu specialitatea științelor istorice. După aceea în 1876 a trecut la universitatea din Viena, pentru a se specializa în epigrafie și arheologie clasică.

În 1877 Academia Română i-a premiat opera sa «Dacia înainte de Romani» și i-a încredințat o misiune arheologică în Bulgaria și alta în Rusia pentru descoperirea manuscriselor principelui Din. Cantemyr. Dl Tocilescu s'a achitat cu cel mai mare devotament de însărcinările sale. Raporturile ce a publicat asupra rezultatelor misiunilor sale au atras atențiunea guvernului, care i-a înlesnit mijlocele pe timp de 3 ani spre a cerceta arhivele și bibliotecile din Franța.

Dl Tocilescu mergând la Paris, a urmat în timp de 3 ani cursurile școlii *des Hautes Etudes*, dela Sorbonne și de la Collège de France; documentele descoperite și decopiate de dēnsul s'au publicat în Colecțiunea Hurmuzachi.

Rentors în țară, în 1881 a fost numit director al Museului de antichități, funcțiune ce o ocupă și astăzi; în această calitate, a făcut multe descoperiri epigrafice și arheologice, a înăvuit secțiunile Museului cu multe monumente și manuscrise.

În decembrie 1881 a fost numit secretar general al ministerului instr. publice, funcționând până în martie 1885, când a fost numit inspector general de școli, — ce a ocupat până în 1890.

În 1890 Academia Română l'a chemat în sinul seu ca membru activ, iar membru corespondent fiind deja ales în 1877.

El este membru corespondent al institutului arheologic din Roma, al Societății imperiale istorice din Moscva, al Societății arheologice din Moscva, al Societății franceze de arheologie din Paris, idem din Orleans etc. În scrisoarea ce i-a trimis învățatul abate Desnoyers, directorul museului istoric din Orleans, îi dize: «Făcută în unanimitate, alegerea îți dovedește cât prezența dtale la congresul arheologic ținut la Orleans, a lăsat aci escelente amintiri. Când este vorba de știință, nu mai sânt hotare; ele trebuie să se ridice dinaintea științei și să ne lase a întinde mâna pe d'asupra meschinilor certuri de josnice regiuni; această mână îți-o întindem, și-o întind eu în particular, în totă sinceritatea. Luna iunie 1892».

În 1882 a fost premiată lucrarea sa: «Studii asupra țeranului român», care nu e încă publicată. În acelaș an a fundat «Revista pentru istorie, arheologie și

filologie», din care s'a publicat până aci 6 volume; după o intrerupere de mai mulți ani, ea va reincepe anul acesta.

Dar descoperirea sa mai însemnată este monumentul triumfal dela Adam-Klissi, care a făcut resunet în Europa. În ierna anului 1891—92 s'a dus în Italia și a studiat monumentele din epoca traiană. Conferințele sale în sinul institutului arheologic din Roma, în sinul Academiei din Paris și la congresul arheologic dela Orleans — au fost salutate cu entusiasm de toți învățații străini.

Ca membru academic a făcut și face dese comunicațiuni.

Dl Gr. G. Tocilescu, astăzi în vigoarea bărbăției sale, este merit a duce istoriografia română cu un pas înainte. I urăm din inimă, ca lucrările sale începute cu un succes atât de mare, să fie încununuate cu rezultatul cel mai strălucit!

Haide minte...

Haide minte obosită de noianul de gândiri,
Eși din viață amăgitoare a plăcutei adormiri;
E păcat să te lași pradă unei morți ce este vie,
E păcat ca să-ți lași timpul somnului, nopții pustie.

Ai uitat că vine iute somnul greu, somnul de veci,
La ce bun nopțile line în nesimț să-ți le treci?
Ridică-te 'n sus odată, scolă-te, e de ajuns,
De când tu prin adormire aiul, iadul ai pētruns.

Îndârjiți-ve acuma voi picioare molesite
De căldura dulce-a nopții ce ve ia pe nesimțite;
Obosite sūnteți sigur, căci de când în pat v'ați pus,
Cine știe câte deluri și câți munți nu ați parcurs.
Peste mări trecēnd de-a dreptul, sigur v'ați fi inecat,
Dacă mările, oceane prin vis nu s'ar fi 'ncheat.

Iar voi mâni surori de gemeni, ce stați lungi și neclintite,
Par' c'ați fi 'ntre cele patru scânduri albe ținute:
Ve ordon acum pe dată ca să ve mișcați din loc
Și să pieră din voi iute para somnului de foc.
Apucați-ve d'un scaun ori de-o mēsă de ce vrați,
Ca la cele de jos doue surori bune s'ajutați.

Și voi ochi ce stați d'asēră incuiați ca 'ntr'o cetate,
Voue ce ve place-atăta să pētrundeți de departe
Cu-ale vōstre fulgeri doue, inima să luminați
Și durerile dintr'ēnsa pe pustii să spulberați;
Priviți iute, priviți iute pe ferēstră înc'odată,
Să vedeți ce nōpte lină și ce boltă instelată;
Să vedeți cum merge luna spre sfințit și se tot duce
Și să lăudați p'acela care știe-a o conduce.

Ei! acuma fiind că tōte sūnteți puse în mișcare,
Ve poftesc iarăș pe tōte să luați loc p'un scaun mare,
Care pentru dvōstre inadins este-ăședat
Înspre lampa din pārete lângă mēsă de brad.

Aice cu maestrul Eminescu puteți sta,
Cu Vlahuță și Scheletî puteți încă discuta;
Mai este Sion poetul ș-Amintirile lui vechi,
Care ne sūnt fōrte scumpe și nu pot avē pārechii;

Apoi Cugler și cu Miclea, cu amorul lor nebun,
Se întrec care de care și cu drag și îl tot spun.

Cu așa societate și atâtea Muse dragi,
Cred că o să poți tu minte ceva versuri ca să faci;
Uite mîsa este plină de hîrtie și cernelă de ajuns,
Pentru peniți și condeie ulița tót-am pîtruns.

Ei! începi acum mai iute versurile-a îndrugă.
Nimeni de sînt rele bune judecării nu te-ar da;
Și să-ți cîră socoteli cine naiba să mai steie
Ca să-și piîrîdă timpul, vorba, cu o minte de femeie?!

ELISA MUSTEA.

Trecerea.

O întemplantare din ale prietenului meu.

(Fine.)

După aceste cuvinte, mult timp nu se mai auzi nici o vorbă.

— Bine că știu. Ai dracului jidani, gîndiam eu infuriat, m'au tras pe sfîră, am pierdut zece ruble și o di întregă.

— Avrum, dișe acuma Moïșe, mi-a venit ceva în cap. Când treci marfă și nu vrei ori nu poți s'o tării pe fund, ce faci?

— Ce fac, response Avrum, o inhăț în spinare și o duc.

— Și cât poți tu duce?

— Odată am trecut un tenc de testemele în care erau la noue puduri, response Avrum.

— Slavă lui Dumneșeu, Avrume, ești tare cât un bou, eu n'as puté duce pe jumătate.

Urmă iarăș tăcere. Nu înțelegeam ce trebă avea Moïșe cu puterea lui Avrum.

— Avrum, știi tu bine trecetorea de pe aice? se auzi din nou glasul lui Moïșe.

— Nu, am trecut numai odată.

— Slavă lui Dumneșeu, Avrum, eu știu fôrte bine. Am pierdut răbdarea și m'am apropiat de dênșii.

Ei ca niște epuri erau gata să o ștergă la fugă, din norocire se arătă o lécă luna și me cunoscură.

— Uf, cuconașule, ne-ai spîriat, gîndiam că-i obizicil ori singur căpitanul de jandarmi.

— Ei, Moïșe, lasă la o parte vorba, îi dișei, e destul de târđiu, luna mai a asfințit, hai să trecem, unde vi-i luntrea? Ori cu ce trecem? Póte iar cu covata?

— În covată? Nu, Dómne fereșce, response Moïșe; n'avem de loc covată.

— Bine, dar cu ce trecem? îl întrebai.

— Așá, cuconașule, în spinare, cu piciorole, cum ți-a veni pofta.

Jidanul me luà în rîs.

— Măi tîrtane, lasă gluma, că te vei căi pe urmă!...

Eram mînios, de me luau toți dracii.

— Me rog, cuconașule, ce te mîinii ma-ta așá! Eu nu șuguesc, întrebă și pe Avrum. Avrum nu-i așá că nu șuguesc?

— Nu știu, response Avrum.

— Veđi acum că nu șuguesc. Me rog, cuconașule; ma-ta nu ești mai greu decăt testimelele.

Am înțeles în sfîrșit și cât eră starea mea de de grea și cât eram de necăjit, tot nu m'am putut stă-pâni de rîs. Acum a înțeles și Avrum în sfîrșit.

— Vuz, întrebă el, eu să duc călare pe cuconaș nu vreau, tu Moïșe ești mare șarlatan.

— Bine Avrum, response Moïșe liniștit, îl duc eu, arată tu drumul, dar bine, că altmîntrelea ne inecăm cu toții, apa-i mare acum. Auzi?...

În depărtare, adevărat se auzi cum huruiá apa, isbindu-se de maluri.

Inchipuiți-ve o nópte rece și întunecósă, că de ți-ar fi tras o palmă, n'ai fi vęđut cine, un vęnt rece că te tãii ca cuțitele și peste tóte și plóe.

De turburare și de frig, tremuram vargă. Cred că și frica eră la mijloc. Să fii impușcat de un glonte soldătesc în întuneric, ori să te ineci, ce mórte frumósă!... Dar me așteptam la tóte astea. De viétă nu-mi pãrea reu, căci prea fãrã sare eră... Pe atunci eră la modă «Byronismul» și desgustul de viétă me cuprinsese pe deplin.

Starea în care me aflam eră cu totul nouă și făcea să-mi bată inima mai tare și sãngele să-mi umble mai repede.

Moïșe a rupt tăcerea și a diș:

— Avrum, vremea trece, peste un cias póte va fi prea târđiu, și tóte relele au să cadă pe capul teu.

Tinerul a înțeles se vede adevărul, și cu pași ca de lup s'a depărtat de noi și s'a acufundat în întuneric.

Peste vr'o câteva minute petrecate în cea mai mare tăcere Moïșe dișe:

— Am vorbit prea mult, nu-i bine, ne-ar fi putut fôrte ușor urmări, norocul nostru că-s proști de-i ia dracul.

Atunci se auzi în depărtare un urlat de lup. Glasul eră cam răgușit și resuná tocmai de pe celalalt mal.

— Ce dracul, lupi pe aice? întrebai pe Moïșe.

— Cum nu, sînt mulți și cu doue și cu patru piciorole; acesta-i cu doue inse.

După aceste vorbe urlă așá de bine și el, că eră să apuc revolverul.

— Nu te teme, cuconașule, îmi dișe Moïșe rîdënd, tot e bine. Haidem spre mal și, luându-me de mână, me trãgea incetișor după dênșul. Așá ne-am apropiat de apă. Prutul eră mare. Chiar lãngă mal, culcat pe cóstă eră Avrum.

Ce se aude? îl întrebă Moïșe.

— Bine tot, acuma a trecut, response.

Vorbe lãmurite, dar nu le înțelesi.

— Acum, cuconașule, repede, dișe Moïșe, scóte ciobotele și sufulcă-ți sus pantalonii, cred că vom trece ca Moïșe prin Marea-Roșă.

Amëndoi contrabandiștii s'au descãlțat de ciubote, ba și pantalonii i-au scos și făcënd câte-o legătură și-au legat-o de gât. Eu am aninat ciubotele de tocul revolverului.

Când eram cu toții gata, Moïșe a mai diș:

— Me rog cuconașule, revolverul trebuie să-l scoți ori ce s'ar întemplá, face mult sgomot și-i degéba, nici diua nu nimerești cu dênșul, dar nóptea. De speriat, nu sperii pe nimene, numai faci sgomot și te faci țintă pentru pușca soldatului.

— Înțeleg, destul, i-am diș.

— Gãndește-te Avrum, dișe Moïșe și ține-te pas cu pas de mine, cêrcă bine cu bătul înainte de a pași.

— Sui, cuconașule, sui fãrã frică, el îi tare ca Samson și încă n'are nãrav dobitocul, jos nu te dá.

Îi veniá încă a rîde, rîdea și Avrum, numal eu nu. Întéiaș datá încãlecai în spatele unui om. M'am suit ajutat de Moïșe. Pornirãm. Avrum, incet, clãtinãndu-se ca un vapor a intrat în apă, ținëndu-se cu amëndoue

mânile de o prăjină. Apa îi ajungea la piept și eu cu vârful degetelor ajungeam de valuri. În loc de frică me cuprinsese o bucurie nebună, abia me țineam să nu bufnesc de râs. Înaintea noastră Moise părea o umbră și înaintă hotărât.

Vor fi trecut la zece minute, apa ajungea uneori până la mai sus de pept, alte ori abia până la glezne. Eram potope pe la mijlocul râului, când resună deodată; slușai, chiar de acolo de unde pornisem. Am incremenit pe loc. Moise care era cu vre-o doi pași înaintea noastră, s'a apropiat de noi.

— Cuconașule, decă ne vor auzi, sântem prăpădiți, au să ne cheme îndrăpt, și decă nu vom veni, trag. Ne-au urmărit. Te-a vădut ureadnicul.

— Să me cobor, am întrebat incet la ureche pe Avrum.

— Nu, ori ce-ar fi, îmi răspunde.

— Bine, gândiți, tu n'ai nevoie, dar eu ies afară de tot — inse nu mai țisei nimica.

— Ce-i de făcut? întrebă Avrum.

— Stăi locului, măgarule, vom vedé îndată, să faci ce voiu face eu, fu răspunsul lui Moise.

— «Cine-i acolo»? întrebă cineva de pe mal. «Svoi?» răspunde altul.

Să vede că ne-au urmărit, spusei eu incetișor.

— Pentru Dumnezeu, taci, nici nu-s singuri, se sfătuesc ori așteptă luntrea, decă e așa ne-am dus.

Stoi nazad! tună un glas de pe mal.

Tăcurăm.

Nazad!

Iarăș tăcere. Auziam cum ne bătea inima la toți trei. S'a auzit cum a luat soldatul pușca de pe umăr și i-a ridicat cocoșul. Avrum m'a strâns tare de picior ca să nu pot sări jos.

Avrum, țise Moise cu glas tremurător, când o țice a treia oră, *buli!* înțelegi?

Ce dracul să fie *buli*, gândiam eu.

Deodată s'a auzit a treia oră *nazad*. Buli, buli auzi încă și pe neașteptate am simțit că apa m'a cuprins din toate părțile. Simțiam recéla apei, era să răcnesc și me țineam tare de pèrul lui Avrum. Când me sbuciumam să-mi scot picioréle, am auzit o detunătură, ceva a plesnit înaintea noastră la vre-o zece pași, era potope glonțul, ori mi s'a părut. Me inecam, urlam supt apă, deodată inse iar am putut resuflă aer, apa îmi curgea din nas și din urechi. Me țineam din toate puterile să nu tușesc.

— Bine, s'a auzit nu departe de mine, bine Avrum, bine, cuconașule. — Moise ne lăudă.

— Ce dracul, s'a auzit de pe mal, mi s'a părut că aud ceva în apă, vorbi cineva.

— Prostule! ești beat, răspunde altul, ai pus în picioré toate strejile.

Se aușiau trâmbețe în toate părțile, dădeau alarma.

— Du-te la post și spune să cânte *otboi!*¹

— Slușaiu, a răspuns soldatul și a pornit în fugă.

— Acuma înainte, incetișor, ne țise Moise.

Nu mai eram în spatele lui Avrum, nu mai aveam să me păzesc de apă, me ținem de potolele caftanului. Incet, incet, fără șgomot, fără suflare ca niște năluci înaintam spre malul românesc — când ajunserăm, tocmai cântă cocoșul, era potope mieđul nopții.

— Ufl țise Moise, ce întemplantare, cât pe ce de nu ne-a ucis hoțomanul.

¹ Stai, innapoi.

¹ Adecă larma a fost degéba.

Avrum ca de obicei, nu țicea nimic, numai suflă din greu.

— Drum bun, îmi țise Moise, după ce i-am dat zece ruble, drum bun, ține tot la drépta până ce vei da în sat. Decă ve va mai trebui să treceti, nu uitați de Moise Rotenberg.

— Fòrte mulțumesc, i-am răspuns, mi-i de ajuns data acésta.

VICTOR CRĂSESCU.

De ești și tu...

Pe ești ca ceialalți și tu,
Iubitul meu, me lasă;
Voi șci să 'ndur urțul teu
Cu dorul ce m'apésă.

Te tu, de ești ca tótă lumea
Și urmele să-ți piéră,
Cu visul meu nenorocit,
În astă tristă séră.

Iar decă ești cum te-am visat,
Minune din povești:
Remâi de dulce fericire
O viéță să-mi vorbești.

ANA CIUPAGIA.

Mișcarea literară dela 1822—1848.

(Urmare.)

Foile românești din tóte țerile române devin organe de mare preț pentru întărirea unei altei idei tot atât de însemnate, tot atât de spornică în urmărire sale; aceea a unității némului românesc și a solidarității intereselor sale, ori unde ele s'ar arată. Cu un an încă înainte de a se transformă «Fóia Duminecii» în aceea «Pentru minte, inimă și literatură» și de a apăre «Gazeta de Transilvania», Vasile Pop directorul de câteva luni a seminarului Socola, proclamase sus și tare principiul că «o nație nu se potoe osebí fireșce prin munți înalți, rîuri mari séu alte hotare politice, ci numai acolo incetéză limba care o uneșce».¹ Acest principiu caută să-l pună în practică ambele foi transilvanene, devenind organe de rostire pentru interesele tuturor Românilor, arătând tot atâta rîvnă și iubire pentru semnele propășirei lor, fie ele manifestate în Transilvania, fie în Moldova séu Muntenia, fie ele chiar în părțile subjugate, precum Basarabia. Ori unde se mișcă o suflare românească, era salutată cu bucurie de organele transilvanene; ele reproduceau lucrări literare din Moldova și Muntenia, ca și acele ale fiilor patriei mai restrînse în care acele organe apăreau; producerile transilvanene ale rëndului lor erau reproduse de foile periodice ale principatelor, încât rolul cel mare al țiaristiceii române din acele timpuri, era de a propagá și întări ideia unității némului românesc, și deci aceea a dreptului seu de a se uní în un singur tot, de o cam dată cultural și intelectual, înainte de a pási pe țărîmul politic.

Așá în 1839 «Fóia pentru minte», după ce începe

¹ Precuvențarea la Disertația despre tipografiile românești, Sibiu, 1838.

Aurora.

un studiu asupra mai multor inscripțiuni, reproduce din «Curierul românesc» constituirea societății științelor naturale din Iași, cari el însuși luase acea știre din «Albina românească». Intr'un articol intitulat «Literatură», arată unitatea limbei tuturor Românilor. «Curierul românesc» făcând ore-cari observări asupra unui articol din Albina iașană: «Doctorul și coteleta», Albina răspunde Curierului prin un studiu, în care analiză observările lui, tot din punctul de vedere al limbei de obște a némului românesc, la care iarăși răspunde Curierul. «Fóia pentru minte» reproduce tótă această polemică. Apoi adaugă în colónele ei intréga traducere pe care Aristia o făcuse din Iliada lui Omer, poesía «Inserarea» de Cîrlova, de asemenea o cuvântare ținută de elevul din seminarul Socolei, Ioan Teodorescu, rectorului Damaschin Bojinca, în care mulțameșce acestuia pentru sfaturile ce le «adresă elevilor, pline de entusiasm național», și pentru traducerea teologiei morale, pe care Bojinca o făcea spre usul elevilor, sfêrșind cu cuvintele: «Bucurați-ve că sînteți luminătorii fililor patrioțesci, care cu aprinsă rîvnă voesc a-ș lumina prea iubită lor patrie și a o scóte din adâncul întunericii necunoștinței».

În anul 1840 «Fóia pentru minte» reproduce biografia lui Gheorghe Lazăr de Heliade, în care spune că «catedra lui séménă a amvon; cu mânilor pline aruncă el în ori-ce ocașie semințele românismului și a naționalității». Mai publică apoi și cuvântarea lui Lazăr, la intronarea mitropolitului Dionisie Lupu. De asemenea mai multe lucrări din «Albina românească», între altele una intitulată Lexicografie, în care autorul se mândrește cu impregiurarea că «astădi (1840), aședământurile cele mântuitoare favoresc pe Moldo-Români și trebile statului, învățatura și politica se tratéză în limba lor națională»: o poesie tot din Albina în care se cîntă: «Soseșce timpul, vine! Moldova se renașce»; apoi frumoșă nuvelă a lui Costache Negruzzi, «Alesandru Lăpușneanu», darea de sémă a serbării aniversării Academiei din Iași; o critică a unui anonim asupra hronicului lui Cantemir, în care susține stăruința Românilor de-a stînga Dunărei; Arzul magzar al boerilor din 1821; paralelismul între limba română și cea italiană de Heliade și articolul lui Mihail Cogălniceanu, apărut în Dacia literară (1840): A. Demidoff în Moldova.

În 1841 «Fóia pentru minte» aduce din țările surori, între altele multe, următoarele lucrări: din Dacia literară «Semne de viață națională în Basarabia», discursul lui Al. Hașdeu eforul școlilor din Hotin; o biografie a lui Șincai de M. Cogălniceanu, la care Fóia adaugă mai multe alte științi din viața lui; apoi din alte izvóre descrierea cadrului I din istoria Moldovei, muma lui Stefan cel Mare; cuvântul rostit de Ioan Maiorescu, în numele corpului profesoral din Craiova în 14 octombrie 1840 înaintea domnitorului Alesandru Ghica; schițarea vieții lui Mihaiu Vitézul de Florian Aron, estrasă din vol. I, al Istoriei Valahiei; mai multe nuvele de Costache Negruzzi; fabule de A. Donici; relația stării învățăturilor în Moldova de Gh. Asaki; de acelaș legenda Dochiei și a lui Traian, cu o descriere a unei urcări pe muntele Ciahlaú, etc. etc.

Și asá mai departe în fiecare an se adăogea tot material nou, cules din tóte țările locuite de Români, care să întărésză tot mai puternic chitul ce lipiá la o laltă mădularele rășchirate ale naționalității lor în un tot nedespărțit.

Acest material deveniá inse pe fie ce și ceva mai de valóre, nu numai relativ la poporul român, dar chiar absolut ca producere literară, cu care s'ar fi putut mân-

drí ori-ce popor. Oglindind tot mai puternice în el rađele naționalității, le resfrîngea din sinul seu ca un sóre strălucitor, care aruncá lumina sa asupra întregului popor, din inima căruia el resárise.

Astfel în Transilvania apárase marele limbist și naționalist Timoteiu Cipariu, care urmând cu consecvență ideile apérate de mării sei antecesorii, voiá să întórcă limba română la formele arhaice, spre a o apropiá cât mai mult de muma ei, latina; Ioan Maiorescu care apéra latinitatea limbei române contra tuturor celor ce o atacau, arátând că formele ei sînt mai apropiate de latina, din care se trage decát acele ale tuturor limbilor surori; Gheorghe Bariț, apérătorul cel călduros și neobosit al tuturor intereselor românești, întemeietorul organelor celor însemnate de publicitate, în care el luá în mână atare apérare; August Treboniu Laurian care publicá la 1840, «Tentamen criticum in linguam romanicam» care de și greșit din rădăcină ca concepție limbistică, porniá prin gândirea, ce-i dáduse nașcere tot din ideia mamă a desvóltării nóstre, ideia română, ducénd la culme esagerările ei. Dintre poeți amintim numai pe unul, dar pe acel ce a știut mai ales să infigă în sufletul Românului dorința de a renașce din pulbere la viață, Andreiu Mureșianu, cu singurul seu product de valóre, dar acelaș singur în felul lui, oda lui «Deșteptă-te Române din somnul cel de mórte»¹.

Decá inse în Transilvania, unde apésarea străină nu incetase nici un moment, și amenință să stingă iarăș facla naționalității, abiá aprinsă după atâtea greutate, literatura trebuia să ieie dela sine mai mult caracterul unei polemice contra atacurilor aduse din partea protivnicilor, și să umble mult mai mult după apérarea și întemeierea ideei naționale, decát după creațiuni estetice, în țările române, tocmai redobândirea voiei de a trăi ca Români, impinse pe popor spre căutarea idealului în măestrelor forme ale poesiei. De aceea cu mult mai bogate se arată Moldova și Muntenia decát Transilvania în produțiuni inspirate de Muse, cu tóte că nici ele nu lasă la o parte apérarea naționalității române; dar pe când în Transilvania până și poesia se coloréză tot de acest puternic simțiment al conservării rasei, în principate, desvóltarea spiritului național se face în sensul adăogirii comórei sufletești; se tinde la sporirea pozitivă a valórei naționale pentru a avé ce apéra în contra străinilor.

În Muntenia întélnim întei urmarea înainte a lucrării poeților și literatorilor, cu care începuse renașcerea gândirii românești. În primul loc pe Heliade, care ținénd în mânilor sale tiparul și organele de publicitate, erá sufletul vieții intelectuale a Românilor din Muntenia. El impingea în tóte părțile pe tineri la scris și la producere, spunénd în o scrisóre către Costache Negruzzi, că sîntem într'un timp și în o stare, când decá putem nu trebuie să lăsăm nimic să întárđe; căci e destulă vreme de când în harta Europei sîntem socotiți ca un norod iar nu ca o națiune, pentru că n'am avut nimic din câte se alcătuesce ea»². Cu un an mai înainte l'am aflat scriind aceluiaș Negruzzi frumoșele lui principii și poveți pentru creșcerea limbei române³.

(Finea va urmá.)

A. D. XENOPOL.

¹ Cea întei poesie publicată de el a fost «Glasul unui Român» în «Fóia pentru minte», 1843, p. 234, o progătire la vestita sa odă.

² Scrisóre a lui I. Heliade c. Const. Negruzzi din 15 oct. 1836, în Convorbiri literare, XII, p. 375.

³ Mai sus, p. 241.

SALON.

Nimful succinului.

Legendă samaită.

Intre ângerii lui Dđeu cel mai plăcut eră ângerul frumuseței. Când inse l'a trimis Dđeu intre ómeni, a căđut tot mai tare din starea sa de inocență. La început făcea încă mult bine și ómenii învățau dela el lucruri fórte minunate. Mai târđu inse i seduse la fel de fel de vanități și arte netrebnice, cari umple numai inimile de sumeție. Seduși de densus, voiau in fine a imită lucruri de acele, cari numai singur Dđeu le póte crea deplin perfecte: compuneau flori din materii dure — inchipuindu-și a întrece chiar pe Creator prin formele lor fantastice — și se impodobiau cu ele. De acea se mânia Dđeu și abandonă pe ângerul neascultător intr'ó pădure mare, unde nu se aflau ómeni.

Dar nici aici nu se odihni lung timp neastempératul spirit, ci începú a se amestecă printre plante și flori, indemnându-le la cértă: care dintre ele ar fi cea mai frumoasă?

Un tumult gróznic se iscă in pădure și se lăți tot mai departe, până peste câmpuri și liveđi. Lung timp ținú cértă, devenind tot mai violentă și mai inverșunată, fără de a ajunge la vre-o hotărîre.

Tóte plantele luau parte la dispută și fiecare avea de spus ceva in favorul ei propriu. Stejarul se faliá cu puterea și maiestatea sa, bradul cu trunchiul seu svelț și crengile sale intodéuna verđi; mestécánul laudá grațiositatea crengilor sale plecate, tufele vorbiau de strălucitóarele lor bóbe roșii séu negre și fiecare flóre își laudá forma și colórea ei de cea mai frumoasă. Nici chiar érba nu remase dela disputa vanității, ci se susține a fi cel mai frumos product al regimului vegetal, pentru că densa ar fi mai respândită și meritá s'acopere uriciunea pământului gol. In urmă îi veni unui lier bétrán in minte, a invitá pe om, să hotăréscă el cértă. La acésta propunere se invoiră cea mai mare parte, numai ciupercile și altele de acest fel nu o aprobară, de témă, că ele totuș nu vor fi alese; fiind maiorisate, au trebuit să se retragă dela concurs spre a-ș salvá cel puțin o aparență favorabilă.

Omul inse se hotári, fără multă alegere, pentru rosă, și cu acésta părea cértă sfērșită pe mii de ani. In decursul timpului inse apărură multe flori minunate, cari atunci nu au fost de față, ci sosiră mai târđu din țeri străine. Aceste se nisuiu a luá rosei valórea frumuseții și voiau o alegere nouă. Dar omul remâne deocamdată la hotărîrea lui și declară că nu va permite nici o schimbare. Acésta causéză multă invidie și incaierări intre flori; și nu-i destul atăta, reul ce l'a seménat singur numai spiritul reutácios al vanității — cum trebuie acum numit ângerul frumuseții de odinórá — iarăș s'a lătit printre ómeni. Căci de când fu alésă rosa ca cea mai frumoasă a tuturor florilor, a devenit modă la tinerii feciori nătángi a pune fetelor vane in gând, că ele seménă rosei! — A aseméná o față omenéscă cu o flóre! Ce nebunie. — Inse vanității nu i e nici o nebunie atât de mare încât să nu o credă.

Precum printre flori, așa se iscă invidia și intre fete și fiecare copilă, care nu fu aseménată barem odată cu rosa, e in simțul ei plină de amărăciune față de suro-

rile favorisate. Védénd Dđeu, că spiritul neascultător și din esil își intinde mrégele asupra ómenilor, îi destiná o locuință de unde să nu póta veni in nici o atingere cu lumea de pe suprafăța pământului. Așá dar cufundă pădurea cu spirit cu tot, adânc in fundul mării.

Nici o privire omenéscă nu pėtrunde până acolo, nici un ton nu străbate de acolo la urechia omului și piciorul nimenui nu va călcá vre-odată acele locuri misteriose. Numai peșcii muți inótă de-asupra arborilor pădurei cufundate; — inse ei nu spun nimenui ce au observat in adâncime.

Acum miraculosul abandonat nu se mai póte apropiá el însuș de ómeni, ci totuș le șcie da semne despre existența lui. Adese-ori — póte că in mânia pentru neputința sa — rupe de pe arborii pădurei suterane bucăți mari și mici din reșina lor minunată galbenă, le întăreșce cu lacrămile sale, le invélue in zosteră și cu ajutorul uraganului le aruncă la suprafăța mării. Valurile duc apoi reșina la țermure unde o află ómenii și o întrebuintéză spre scopuri de ale vanității; căci vanitatea a lăsat-o reutáciosul spirit ómenilor drept posesiune neperitóre. Din reșina galbenă se lucréză diferite obiecte frumusele și multe fete cred a-ș mări frumuseța impodobindu-și peptul și urechile cu coralele galbene, cari le trimite nimful succinului din fundul mării.

Bunul Dđeu va îngădui încă lung timp acésta ocupație a resfătatului băiat, pentru că mii de ómeni săraci își câștigă pânea de tóte đilele culegénd reșina de pe malul mării baltice séu prindénd-o din valurile ei.

ELENA.

Arta d'a se imbrăcă.

Nici odată, cređ, femeile nu s'au ingrigit așa de mult ca astăzi, ca să-și facă toalete cari convin mai mult fisicului lor.

Súnt multe rochii frumoșe cari adesea fac urite și ridicule pe acelea care le pórtă.

Așá, dela aparițiunea garniturilor in cercuri, se vėd dame enorme cari te fac să te gândești fără voie la faimósele butóe din pivnițele nemțesçi, adevėrate butóe de gală.

Nefericitele acestea nu șciu dar că liniile orizontale ingróșe și scurtéză.

Importantul, in materie de modă, decă vrei să te imbraci bine, e mai 'nainte de tóte să te cunoști cum se cade, să nu-ți faci iluziune de tine, să-ți cunoști defectele fise, tot așa ca și calitățile.

E constatat, de vécuri, că haina nu mai are de scop principal apėrarea in contra intemperiiilor. Femeia, in particular, o întrebuintéză ca să-și măréscă seducerea, să-și accentueze frumuseța și ca să-și ascundă ceea ce gășeșce defectuos pe corpul seu.

Lucrul nu e totdauna lesnicios, căci decă slăbiciunea se mai póte acoperi, grásimea care întrece órecari margine e un inconvenient real, și abiá decă se isbuteșce să-l micșoreze puțin.

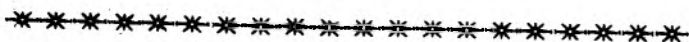
Liniile orizontale sűnt cea mai mare inșelăciune pentru femeile grase; de aceea să respingem cu ințelepciune ori ce garnitură dispusă in sensul acesta, ori ce stofă *reiată* in curmeziș, țesăturile cu pătrate care ingrașă, stofele scoțiene și ori ce stofă cu desemnuri mari. In sfērșit să nu pórté nici de cum fețe deschise.

Se fabrică in đilele nóstre atătea varietăți de țesături diverse, că nu remâne femeilor, cari nu pot purtá ori și ce, decăt numai să alégă.

Linile și *reiurile* verticale mai cu sémă subțiază și înalță.

Costumele prea strímte accentueză defectele grăsimii și ale slăbiciunii. Prin urmare, suprafețele prea largi trebuiesc tăiate în lung; jupele vor fi cu garnituri în lung și de lărgime mijlocie.

În sfârșit nu trebuie să uităm că fețele închise, negru mai cu sémă, contribuie mult la subțierea corpului.

A u r o r a.

Ideal poetic. În toate timpurile poeziei s'au întrecut să cânte frumusețile ei, căci fiecare a fost de părerea că înaintașii lui n'au avut colori destule pentru ca să zugrăvescă cu deplin farmec toate însușirile ei încântătoare.

Pictorii, la rândul lor, au deschis și ei un concurs, pentru ca să represinte acel concept frumos, care se exprimă prin cuvântul *Diori*, *Aurora*. Unul, de sigur foarte reusit, l'au reprezentat prin o copilă încântătoare, care bé parfumul cereresc din calicea florilor.

După concepțiunea acestuia s'a făcut copia pe care o publicăm în nr. acesta.

B o n b ó n e.

La tribunalul civilo-corecțional:

Președintele (acusatului). — Pentru ce ai bătut pe omul acesta cu atâta cruzime?

Acusatul. — Pentru că e un idiot pe care numai prin bătăi poți să-l domirești.

Președintele (cu severitate). — Trebuie să te gândesci că idioții sânt ómeni ca tine și ca mine...

*

Doi amici cari nu s'au vădut de mult, se întélnesc:

— Cum îți mai merge, amice?

— Mulțumesc, destul de bine, inse mi-am perdut tot pèrul.

Auđind acestea, celalalt își scóte pălăria și arătând capul seu chel ȃice:

— Uite amice, să nu me invinovátești cumva că ȃi l'am găsit eu.

*

— Tată, ia-mi o tobă de serbătorii!

— Drăguță, nu pot să sufer sgomotul.

— N'ai témă. N'o să-l auđi.

— Cum?

— Da! O să bat din tobă când tu o să dormi.

L I T E R A T U R Ă Ș I A R T E.

Sciri literare și artistice. Cea din urmă scriere a lui *George Barițiu* se publică în revista «*Transilvania*» a Asociațiunii transilvane; ea pòrtă titlul «*Starea instrucțiunii publice în regatul României*». — *Dl G. D. Teodorescu* a scos de sub tipar la București o lucrare intitulată: «*Cronica dela Nürnberg*». — *Dl M. Străjan*, doctor în filosofie și profesor în Craiova, a scos de sub tipar acolo partea primă din lucrarea sa intitulată «*Principii de estetică și poetică*», acesta parte pòrtă titlul «*Estetică*». — *Dl C. Esarcu* a oferit Ateneului Român din București bustul lui Traian; bustul a și fost dus la Ateneu; e de o mărimé de trei ori mai mare decât cea naturală.

Academia Română a ținut vineri la 4/16 iunie ședință publică. Cu ocaziunea acesta s'a făcut următoarele comunicări: — *Dl Gr. Stefanescu*: Observări asupra cufundării dela Ulubești, județul Dâmbovița. — *Dl Gr. G. Tocilescu*: Despre sistemul de apărare al Daciei în epoca romană și castele permanente din județul Prahova și Buzeu. — *Dl dr. V. Babeș*: Asupra cauzelor unor bóle enzootice de vite din țeră.

Un nou volum de dl Delavrancea. Abia i-a apărut culegerea de romane «*Paraziții*», premiata de Academia Română, dl Delavrancea a scos la lumină în București un nou volum de romane și schițe. Titlul acestuia este: «*Între vis și viață*» și cuprinde pe 300 de pagini patruspredece diferite piese. «*Între vis și viață*», scrie autorul în prefață, este o stare de cumpănire feerică; în acesta stare visele sânt o slabă stăpânire a conștiinței și conștiința sub farmecul puternic al viselor. Dela acesta stare la vis séu la viață este atât de puțin, încât de multe ori te întrebă: a fost vis séu adevărat? Și asemenea fantasmă, cu înțelesuri multe și felurite, le scrii ca și cum ȃi le-ar dictă cineva dintr'o carte, le scrii ca să-ȃi mai prelungești farmecul lor întrerupt printr'un sgomot neașteptat». Delavrancea, astăđi cel mai bun novelist al nostru, în volumul acesta ofere publicului cetitor o culegere din cele mai frumoșe jou-jou-uri, pe care nu le poți cetí destul, căci cu cât le citești mai des, cu atâta afli în ele farmec mai mult. Psiholog escelent și meșter al condeiului, dsa ne prezintă figurele după cum sânt ele în viață și intr'un colorit de limbajiu de care nu dispune astăđi la noi nici un novelist. Prețul 3 lei 50 bani.

Scriitori, cetitori și critici. Acesta e titlul unei broșuri a dlui N. Radulescu-Niger, publicată de librăria Ig. Haimann în București. Conținutul este o conferință literară, ținută la Ateneul Român în anul trecut, cu privilegiul serbării aniversării a XI-a a Societății științifico-literare «*Tinerimea Română*». În acesta, autorul analizează, în forma unei povești care se petrece la Bagdad, relațiile noastre literare-culturale. Se ocupă de un grup literar binecunoscut în literatura noastră și critică activitatea lui. Apoi vorbește despre sterilitatea literară, spune că scriitorii nu sânt încurajați, de aceea nici nu scriu; invinovátește critica și presa, care nu se ocupă decât superficial de produsele literare; combate gustul publicului, care citește mai cu sémă scrieri traduse. În sfârșit se ocupă de Teatrul Național și critică direcțiunea, care reprezintă numai piese traduse séu localizate, iar de cele originale numai puține. Idei și aprețieri nu tocmai noue; dar nu strică să se spună cât de des. În cele din urmă dóră totuș vor prinde. Prețul 1 leu.

Meseriașul Român. Sub acest titlu dl A. C. Cuza, poet și deputat, a scos la Iași o broșură foarte importantă, precedată de o prefață instructivă. În acesta, autorul ne spune, că scopul seu a fost s'atrage încódată privirile asupra primejdiei ce amenință România, din cauza năvălirii evreilor. Acesta năvălire, fără îndoieală, este faptul cel mai însemnat în viața atât de incercată a poporului român, pentru că-i amenință în mod sistematic existența sa materială și morală, prin înlocuirea elementelor istorice, cu elemente străine și de altă rassă. Arată apoi cu date statistice decrescerea populațiunii române în Iași și înmulțirea evreilor. În articolii ce pòrtă titlul cumulativ de «*Meseriașul Român*» arată, că și pe terenul acesta poporul român se află în decadentă față de evrei și stăruește pentru respândirea meseriilor între români. Drept mijloce de îndreptare, autorul propune a reformă din temelie sistemul învățământului profesional,

lăsând politica la o parte și incredințând conducerea școlilor de meserii unor ómeni speciali, energici și capabili. Apoi propune lupta pe calea de tovărășie, formându-se asociațiuni și societăți cooperative de consumație. In marginile țării românești, nu pot să existe alte interese, decât interese curat românești. A vorbi de umanitate, pentru a face să se jertfescă aceste interese, este a tradá cauza unui popor care muncește cu palmele sale din óiori și până 'n sérá. Prețul broșurei 2 lei.

Sau dus in țără. Acesta e titlul unei povești scurte, de dl Ilarie Chendi, care a apărut la Sibíiu. Autorul e om nou in literatura română, de aceea nu ne putem mirá, decât prima încercare n'a isbutit. Subiectul e scos din viața poporului, pe care autorul nu o cunoște destul ca să ni-o pótá presentá intocmai precum este. Țeranii români nu cugetá și nici nu vorbesc așa, ca persoanele din acésta novelă. Unde vorbește autorul. limba e o ardelenescă bună, mai ales descrierea portului țrancei e reușită. Credem că decât își va scóte sujetele din viața socială a clasei inteligente, va avé succes mai mare. Prețul 15 cr.

Biblioteca lui G. Barițiu, conform dispozițiilor testamentare ale reposatului, are să trecá in proprietatea Asociațiunii transilvane; iar colecțiunea de documente, in parte rare, câteva aprópe unice, in proprietatea Academiei Române. Ambe colecțiunile, scrie «Transilvania», sânt fórte copioase și de mare valóre.

TEATRU și MUSICĂ.

Teatru românesc la Cernáuți. Trupa română de opere de din Craiova a sosit la Cernáuți, unde luni a și început să dea reprezentațiuni. Ca prime reprezentațiuni s'au anunțat piesele: Mikado, Mascota, Vândătorul de paseri, Orfanul din Dorna și Voevodul țiganilor. Escelenta trupă, care și la București a debutat cu mare succes, de sigur va fi intimpinată cu căldură și in capitala Bucovinei. Bine ar fi, decât ar puté viní și prin Transilvania și Ungaria.

Viitorii artiști dramatici. La Ateneul Român din București in săptămâna trecută s'a ținut examenul clasei de declamații dela conservator. Au absolvit cursul acesta dnii P. Liciu, E. Conduratu, Aristide Demetriadi, Cesar Ionescu, Achile Georgescu și dșórele Ionescu Minodora, Alesandrina Cocri și Aureli Schmettau. S'a dat premii, la comedie: premiul I-iu Petre Liciu, premiul al II-lea nu s'a dat. Premiul al III-lea Cesar Ionescu. Mențiuni dșórelor Cocri și Schmettau. La dramă: Premiul I-iu nu s'a dat. Premiul al II-lea Aristide Demetriadi, premiul al III-lea nu s'a dat. Mențiuni dlor E. Conduratu și Achil Georgescu.

Societatea Andrei Șaguna din Sibíiu va ținé la 12/24 iunie, din incidentul serbării jubileului seu de 25 de ani, o ședință festivă, in sala cea mare a seminarului Andreian. Programa: 1. «Rugăciune», cor pentru bărbați, poezie de Z. Boiu, compoziție de D. Cunțanu. 2. «Activitatea Societății de lectură Andrei Șaguna in decurs de 25 de ani», dare de sémá, cetită de vicepreședintele Ioan I. Georgia, cleric in curul al III-lea. 3. «Bujorel», poveste in versuri, declamatá de autorul Ioan Moța, cleric in cursul al II-lea. 4. «Serenada Fluturu-lui», cântec pentru o voce de E. Caudella, executat pe piano de dșóra Eugenia Simonescu. 5. «Fericirea in religiozitate», disertațiune, cetită de autorul Lupu, cleric

in cursul al III-lea. 6. a) «Neguțătorul și národul», dialog de A. Pan, predat de Anania Bóldor, ped. in cursul al III-lea și Mihail Todea, ped. in cursul al II-lea. b) «Caii țiganului», anecdotă de Th. D. Speranță, declamatá de Teodor Orlea, cleric in cursul al II-lea. 7. «Dumneđeul nostru», cor pentru bărbați, poezie de I. Lápádat, compoziție de D. Cunțanu. — Venitul curat e destinat pentru inființarea unui fond de ajutorare a membrilor Societății in casuri de bóle și eventual la continuarea studiilor.

Teatrul din Iași. Au trecut trei-patru ani, de când a ars teatrul din Iași; de atunci s'a discutat și scris mult asupra edificării noului teatru, in sfêrșit se vede că planul se va și realizá. Corpurile legiuitoare votând sumele trebuincioase, primăria, alegând locul, a publicat pentru óiua de 16 august licitațiunea pentru darea in întreprindere a construcțiunii noului teatru. Pentru executarea lucrărilor s'a preliminar sumá de un milion și o sutá de mii de lei. Precum se vede, s'a pus in vedere cládirea unui teatru monumental.

Reprezentațiune teatrală intr'un pensionat. In pensionatul Vautier din Brașov se va face luni la 26 iunie examen de pian, iar marți la 27 elevele vor da o producțiune musicală. Iată programa: Ouverturá pentru 6 mâni de Buccard, de elevele Diénes, Céușescu, M. Pop. O poezie de br. Eötvös, declamatá de M. Diénes. Bohm «Häusel und Gretel», basm. Persónele: elevele M. Pop, H. Ivanoff, A. Céușescu și T. Toneff. La fine se va jucá opera comică «Les deux comtesses».

Piese musicale noue. Tu erai încântătoare, romanță, cuvintele de M. Zamfirescu, musica prelucratá după o arie neapolitană, pentru voce și pian, de Engen Companski (E. K. Nieloda,) op. 118, a apărut in Oravița ca proprietatea și editura librăriei I. E. Țeranu, unde se și aflá de vëndare. Prețul 1 corónă și 26 bănuți. — *Rhapsodie Romaine*, piesă compusá pentru pian, de Antoniu Siposs, a eșit in Budapeșta și e dedicată dnei Iosefina Mocsonyi de Foen n. baronesá de Brudern.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericesti și școlare. Pr. Ssa episcopul Ioan Mețianu a îndreptat credincioșilor diecesei sale un cercular, prin care atrage atențiunea poporațiunii și asupra carierei militare, recomandând tinerimii să intre in școléle de cadeti. — Dl dr. Ambrosiu Chețianu, profesor suplent la gimnasiul din Brașov și dl Gavril Precup, profesor practicant la acelaș gimnasiu, au făcut la universitatea din Cluș examenul profesoral ce se cere pentru școléle medie. — Dl Petru Dulfu este numit definitiv profesor de pedagogie și filosofie la Asilul Elena-Dómna din București.

Conferință preoțescă. Preoții din protopopiatul Crasnei au ținut in 30 maiu o conferință in comuna Șig sub presiunea vicarului Alimpiu Barbolovici. S'a discutat proiectul de statute pentru pensionarea preoților deficienți și a vėduvelor și orfanilor de preoți din vicariatul Selagiului; s'a decis să se esopereze ținerea unui sinod vicarial, unde vor fi reprezentate tóte protopopiatele din vicariat. S'a constatat cu bucurie, că tóte parochiile din protopopiat au stabilit plata invěțătorului la 300 fl. și că tóte bisericile au granare de gráne. S'a vorbit și de inființarea unei cancelării vicariale in Șimleu și s'a decis ca in privința acésta să se facá apel și la celelalte protopopiate ale vicariatului.

Esamene școlare. La *Blaș* școla română gr. c. de fete ș-a început esamenele în 6/18 iunie și s'au încheiat la 23. La gimnasiu examenul de maturitate s'a ținut în săptămâna trecută; eximio modo maturi s'au declarat 2, bine maturi 6, maturi 18, au căzut 6. — La *Sibiu* esamenele publice la școla civilă de fete a Asociațiunii transilvane vor începe luni în 26 iunie și se vor încheia joi în 29 iunie n., când totodată se va face și împărțirea testimoniilor. — La *Arad* esamenele la școla română gr. or. de fete vor începe la 26 iunie n. și se vor încheia la 28 înainte de miezăzi, când se vor împărți și testimoniile. — La *Brașov* esamenele în pensionatul Vautier au început mercuri în 21 iunie și se vor încheia luni la 26 iunie. — La *Beiuș* la esamenele de maturitate, din 32 admiși la esamunul verbal, unu a repășit, 2 au fost declarați maturi eximio modo, 6 bine maturi, 18 maturi, 3 au fost relegați la 3 luni, 2 pe un an.

Adunare învățătorescă. La *Oradca-mare* în 7 iulie n. se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. c. din districtul consistoriului eparhial oradan, sub presiul dlui Nicolae Zigre, notar dl Elia Bochiș. Programă: 1. Deschiderea adunării prin președinte. 2. Constatarea membrilor prezenți. 3. Concluzul, ce are a se lua, cu privire la susținerea Regulamentului la înaltul ministeriu. 4. Raportul comitetului central. 5. Censurarea rapoartelor singuratecelor despărțiminte. 6. Raportul cassariului și a bibliotecarului. 7. Preliminariul pe anul școl. 1893/94. 8. Primirea de membri noi, cari s'ar însuși. 9. Disertațiunile, seu alte propuneri insinuate la presiul. 10. Programă pentru adunarea procsimă. 11. Închiderea.

B C E N O U ?

Hymen. Dl Nicolae Hosszu, proprietar în Lemnii, s'a cununat cu dșora Gizela Hosszu în Chirău, la 6/18 iunie. — Dl Gustav Dzoracca, directorul fabricii de sticle din Bel, comitatul Bihării, s'a logodit cu dșora Anica Bica, fiica dlui Ioan Bica sr. notar cercual în Măraș.

Patru milioane Academiei Române. Am scris, că dl Ioan Calinderu, noul membru al Academiei Române, a făcut Academiei Române o mare donațiune. Acum «Monitorul Oficial» al României publică decretul regal, prin care Academia este autorizată a primi acea donațiune, care consistă din averea întregă lăsată de reposatul I. Oteteleşan donatorului, cu condiția d'a înființa un institut de fete române. Iată din ce constă această frumoasă donațiune: 1. «Casa din București, calea Victoriei nr. 49». 2. «Moșia Măgurele cu castelul, parcul, dependințele, etc., din județului Ilfov». 3. «Moșia Fundul Kiselefu din județul Ilfov». 4. «Moșia Oteteleşul din județul Rîmnicul-Vâlcei». 5. »Venitul averei de mai sus, dela mórtea dómnei Oteteleşanu, adică dela 4 decembrie 1888, până în ziua de față». 6. «Tótă averea mobilă primită de dl I. Kalinderu din succesiunea susdisei repozate, în temeiul actului de transacțiune autentificat de onor. tribunal de Ilfov la 26 novembre 1892, sub nr. 8,694 și încheiat între moștenitorii de sânge și dl Kalinderu. Și în sfârșit, ori ce altă avere mobilă ce s'ar descoperi ca făcând parte din patrimoniul repozatei Elena Oteteleşanu. Totalul acestei averi se ridică la patru milioane. Noua școlă de fete va începe să funcționeze la 1 septembrie an. c. Academia Română a numit o comisiune compusă din dnii D. Sturdza, I. Calinderu,

V. A. Urechia și Negruți, care va fi însărcinată cu administrarea «Institutului Oteteleşanu», care va fi fondat la Măgurele.

Autorii «Replicii» dați în judecată. După ce apărut Replica studenților români, diarele maghiare au anunțat că tinerimea maghiară va răspunde la aceea prin o duplică. Această inse n'a mai apărut și în loc de un răspuns, autorii s'au pomenit cu un proces. Procuratura din Cluș a și luat măsurile pentru întentarea procesului. Dl drd A. C. Popovici, la solicitarea judecătorei din Graz, a declarat, că «Replica» a fost compusă de un comitet de redacție, constător din universitarii români dela universitățile din Viena, Graz, Cluș și Budapesta. Densul la cerere a predat lista membrilor comitetului în care sânt 7 universitari dela universitatea din Cluș, 5 din Graz, 22 din Viena și 3 din Budapesta, în total 37 de tineri.

Asociațiunea națională din Arad pentru cultura poporului român va ține adunarea sa generală duminică la 25 iunie n., la patru ore după miezăzi, în sala cea mare a seminarului diecesan. Fiind la ordinea zile agende foarte însemnate și vitale, presiul, în conformitate cu concluse adunării generale din anul trecut, a trimis invitări fiecărui membru al numitei Asociațiuni.

Banchet în onorea dlui A. D. Xenopol. Pentru eri sâmbătă seara la 7 ore s'a anunțat la Iași un banchet în onorea dlui A. D. Xenopol, profesor la universitatea de acolo și membru al Academiei Române, din incidentul că ș-a terminat lucrarea intitulată «Istoria Românilor din Dacia-Traiană». Banchetul, arangiat de dnii dr. Bogdan, Gr. Buțorean, A. C. Cuza și I. Paul, a fost convocat în salónele Otelului Traian.

Reuniunea femeilor române gr. or. din Arad. Comitetul reuniunii a hotărît în sesiunea sa dela 12 iunie, ca adunarea generală a Reuniunii să se țină duminică la 25 iunie n. înainte de miezăzi. Constătându-se, că obiceiul românesc d'a nu plăti regulat și la timpul seu se practică și la internatul acestei reuniuni, s'a decis să nu se elibereze testimoniul acelor eleve, al căror părintzi n'au plătit încă tacele de întreținere.

Bal la Beiuș. Studenții cari au depus examenul de maturitate la gimnasiul gr. c. român din Beiuș vor arangia acolo în 1 iulie o petrecere cu dans în curtea espătăriei opidane; în cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ține în sală. Venitul e destinat în folosul bibliotecii tinerimei studioase. Damele sânt rugate a se prezenta cât de simplu.

Reconstruirea Bucureștilor. «Monitorul Oficial» al României publică legea pentru crearea unei case a lucrărilor orașului București, menită a face față cheltuelilor pentru întocmirea unui plan general al orașului și pentru exproprierea trebuitoare aplicării lui. Conform acestei legi, într'un termen de cinci ani cel mult, primăria orașului București va supune guvernului un plan general al orașului, după care se va clădi în viitor, care să indice deschiderile noue de strade și piețe, ce se vor găsi necesare pentru însănătoșirea orașului și pentru circulațiunea comodă. Acest plan, aprobat de guvern, nu se va pute schimba decât numai prin lege. Cassa de depuneri este autorizată a deschide primăriei spre scopul acesta un compt curent de patru milioane de lei.

Știri din România. Regina Natalia a Serbiei a sosit în săptămâna trecută la Sinaia, unde va sta câteva săptămâni. — *Studenții universitari din București* au ținut la 29 maiu (10 iunie) adunare, în care s'au ocupat cu darea în judecată a comitetului partidului națio-

nal din Ardeal; s'a ales o comisiune, care să petrecă cu luare aminte această cauză, în persoanele dlor C. Dimitriu, C. Ionescu, Radian și Bailean. — *Lui Protopopescu Tache*, fostul primar al Bucureștilor, i se va ridica acolo o statuă; regele Carol a trimis pentru scopul acesta 5000 fr.

Dela curtea română. Regele Carol și principele Ferdinand cu principesa Maria s'au dus marți cu un tren express la Sinaia, unde vor petrece totă vîra. Înainte de a merge acolo, principii moștenitori au vizitat în București localul amatorilor fotografi. Acolo președintele Cerkez a fotografiat pe prințul Ferdinand, vicepreședintele col. Gheorge pe princesa Maria și celalalt vicepreședinte Carcaletan a făcut grupul Al. Lor.

Slovacii pentru Români. Conducătorii poporului slovac, aflând de procesul care s'a făcut comitetului partidului național român, opt dintre cei mai de frunte avocați slovaci s'au oferit ca apărători. Aceștia sînt dnii P. Mudroni, dr. I. Ianovici, M. Dula, dr. Miloș Stefanovici, dr. I. Derer, dr. Iaroslav Minich, Stef. Fajner și dr. Sam. Daxner.

Știri scurte. O sută patruzeci și patru de familii maghiare din Biharia se mută în comitatul Torontal, unde vreau să înființeze o comună nouă, căci aicea nu pot să trăiească; familiile s'au adunat din comunele: K. Szántó, Kereki, M. Keresztes, Bojt și Vancsod. — *Gulyás János*, acuzat că ar fi omorît o familie de șese persoane pe pusta Begeci în Biharia, a fost achitat de tabla reg. din Oradea-mare.

Necrológe. *Daniil Roman*, unul din fruntașii popoului român din părțile Beinsului, jude comunal în Mezeș, părintele domnei Maria Cosma din Sibiu și fratele Esc. Salé părintelui arhiepiscop și mitropolit Miron Romanul, a încetat din viață la 20 iunie n. în etate de 60 ani. — *Vasilie Pop*, preot în Budiul-de-Câmpie, a murit la 18 iunie, în etate de 73 ani. — *George Muntean*, vice-notar la judecătoria r. din Șomcuta-mare, a reposedat la 19 iunie, în etate de 35 ani. — *Emilia Codrean* n. Popovici, soția învățătorului gr. or. Blasiu Codrean din Sîn-Nicolae-mic, a încetat din viață la 11 iunie, în etate de 37 ani.

C. r. Societate de asigurare Reunione Adriatica di Sicurta in Triest s'a ținut adunarea generală în 31 maiu. Din raportul direcțiunii și încheierea socotelilor pe al 54 an al afacerilor (1892) scotem datele mai de frunte. Producția la secția asigurărilor asupra vieții s'a urcat. Asigurările încheiate în 1892 reprezintă un capital de fl. 12.420,274 și o rentă anuală în suma de 39,435. La încheierea socotelilor anuale erau în putere 67 milioane florini capital și 164,462 fl. rente anuale. Venitul premiilor a fost 2.908,015 florini. Plățile pentru casuri de mörte și asigurări viagere, s'au urcat la cifra de 1.293,799 și afară de acestea sînt rezervate pentru pagube pendente 192,946. Reserva premiilor constă din rotund 14.4 milioane florini și s'a urcat fl. 1.533,456 pentru socotela proprie. La asigurările elementare (foc, transport și grindină) au fost venitul premiilor fl. 8.123,928. Pentru reasigurări s'a plătit 3.124,078 și pagubele au costat scădend reasigurările, fl. 2.336,989. Afară de acestea sînt rezervate fl. 467,094 pentru pagube pendente. Reserva premiilor este de fl. 1.681,713 și portofoliu polițelor de premii pentru asigurări pe ani mai mulți fl. 22.271,765. În anul 1892 toate branșele au adaus un câștig mai mare séu mai mic, astfel că rezultatul a fost foarte favorabil. Din veniturile anuale — cu privire la scăderea constantă a intereselor s'au dotat

reserva premiilor pentru rente și asigurări viagere în 238,806, și fondul special de rezervă pentru sutia asigurărilor pe viață cu fl. 150,000. Mai departe s'au asigurat fl. 164,314 rezervei pentru diferența cursurilor. Din saldo câștigului în suma de fl. 379,659 cr. 25 s'au întrebuințat fl. 50,000 pentru quotă deteriorării din valoarea a doue realități, și după dotarea fondului de rezervă a câștigului conform statutelor, fl. 240,000 (60 fl. per acție) s'au împărțit ca dividende. Reserva de premii și câștiguri s'a urcat în anul 1892 cu fl. 1.900,000 și se cuprinde din următoarele posturi: fl. 13.326,347. (Reserva premiilor a secției asigurărilor asupra vieții), florini 1.632,428, reserva pentru asigurări de foc, 49,465, pentru transport 500,000 reserva disponibilă fl. 577,154, reserva pentru diferența cursurilor, fl. 500,000 reserva specială a asigurărilor asupra vieții, fl. 1.187.165 reserva fondurilor de câștig, în total 18 milioane florini. Raportul direcției amintește și constituirea societății de reasigurare și grindină. «Meridionale», care cu începutul anului viitor în locul «Reunione» va purta asigurările de grindină.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Studentele engleze* dela universitățile din Londra, Glasco și Oxford s'au pus în grevă; ele cer înființarea unei universități speciale pentru femei; numărul studentelor se ridică la 450. — *Logodirea țareviciului* cu principesa Alice de Hessa s'a anunțat oficial. Pricipesa se va boteză în religia ortodoxă și va lua numele de Alesandra Feodorovna. Panslavii sînt foarte superați din cauza acestei căsătorii. — *Guvernul rusesc* a trimis Bulgariei o notă, prin care cere restituirea celor 2 milioane de ruble ca despăgubire pentru ocupația când trupele rusești se aflau între anii 1878—1879 în Bulgaria. — *Influența în Rusia* bătue reu. Apröpe totă aristocrația din Petersburg suferă de epidemia această nesuferită. Cât despre sărăcime, nu mai încapă vorbă. Spitalele din Petersburg și Moscova sînt întesate de bolnavi. — *Impăratul Rusiei* a trimis lui Leon al XIII doue vase splendide; aceste au fost presintate Papei cu mare ceremonie; ponteficele a ordonat ca vasele să fie puse pe mēsa de lucru din biblioteca Vaticanului.

A v i s.

Semestrul I încheiindu-se cu nr. 26, rugăm pe toți aceia a căror abonamente espiră, să binevoiescă a le innoi de timpuriu.

Asemenea rugăm și pe aceia, cari încă nu ne-a respuns abonamentul pe acest semestru, să-l achiteze în cursul săptămănei viitoare.

Editura »Familiei»

Calindarul săptămănei.

Dum. a 5-a după Rosalii, Ev. deia Mateiu c. 8, gl. 4. a in. 5.			
Ziua sēpt.	Calindarul vechiu	Căhind. nou	Sórele
Duminică	13 Mart. Achilina	25 Prosper	4 3 8 1
Luni	14 Prof. Eliseu	26 Ieremia	4 4 8 1
Marti	15 Prof. Amos	27 Ladislau	4 4 8 1
Mercuri	16 Sant. Tihon	28 Isua	4 5 8 1
Joi	17 Mart. Emanuil	29 (+) Petru și P	4 5 8 0
Vineri	18 Mart. Leontin	30 Teodesiu	4 6 8 0
Sămbătă	19 Ap. Iuda frat. Dlui	1 Iuliu Teobald	4 7 8 0

Proprietar, redactor respundător și editor:

IOSIF VULCAN.

